

udvardy frigyes

A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1990-2017

[Kronológiák](#) » [kisebbségtörténelmi kronológia](#)
 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017
 intézménymutató a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
 névmutató a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
 helymutató a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w y z
 keresés szűkítés 1990 01 - 2017 12 31
 találatok: 5 találat lapozás: 1-5

kapcsolódó

- » az adatbázisról
- » írók a szerzőknek

további kronológiák

- » A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1944-1989
- » Az RMDSZ tizenöt éve a sajtó tükrében
- » Dél-erdélyi magyarság 1940-1944
- » Horvátország 1991-1999
- » Jugoszlávia 1989-1999
- » Köztse-Európa kronológia 1756-1997
- » Románia 1989-1996
- » Szlovákia 1989-1998
- » Ukrajna 1989-1998

Névmutató: Csutak Judit

1994. március 16.

A romániai magyar irodalom új tankönyve /Dávid Gyula, Cs. Gyimesi Éva, Bara Katalin, Csutak Judit és Lázok János közös munkája nem hibátlan, állapítja meg Komán János, szembejutás az aránytalanság. Szilágyi Domokos 13, Reményik Sándor egy oldalt kapott, nem említett Reményik Eredj, ha tudsz, Ahogy lehet, Templom és iskola című verseit. Bózdó György szociográfiaja megérdemelne egy oldalt, Balázs Béla helyett Balázs Ferencről kellett volna szót ejteni. Nem lett volna szabad mellőzni Paskándi Géza és Beke György munkásságát. /Romániai Magyar Szó (Bukarest), márc. 16./

2002. március 15.

Március 16-án és 17-én Szovátna, a Teleki Oktatási Központban az RMPSZ valamint a csíkszeredai Márton Áron Liceum két tanára, Bara Katalin és Csutak Judit magyar nyelv és irodalom szakos tanár szervezésében magyar alternatív versenyen vesz részt mintegy 80 középiskolás diák az ország 15 iskolájából. /Magyar alternatív verseny = Nénúlsin (Marosvásárhely). márc. 15./

2005. november 9.

Új magyar nyelv- és irodalom szöveggyűjteményt mutattak be az RMDSZ ügyvezető elnökségén. Az Abel Kladió gondozásában, hétézer példányban megjelentetett, XI. és XII. osztályok számára készített kötetek Bara Katalin és Csutak Judit válogatásának eredményeképpen jöttek létre. /N.-H.D.: Új magyar szöveggyűjtemények = Szabadság (Kolozsvár), nov. 9./

2006. május 2.

Április 29-én Szatmárnémetiben először találkoztak tankönyvszerzők és magyar irodalom szakos tanárok. Csutak Judit és Bara Katalin tankönyvszerzők választottak szatmári kollégák kérdéseire. Az irodalomtanárok véleménye az általuk, jelenleg használt irodalom tankönyvekről: nehezen elsajátítható a benne foglalt anyag. A szerzők szerint nem elsajátíthatatlan az általuk szerkesztett tankönyv. /Kárikas Enikő: Nem könnyű, de nem is elsajátíthatatlan. = Szatmári Magyar Hírlap (Szatmárnémeti), máj. 2./

2014. június 12.

Dózsa György 500.
A Dózsa György-évi parasztháború és vezetője halálának 500. évfordulójara szervezett megemlékezéket ünnepi tudományos konferenciát az Erdélyi Múzeum-Egyesület (EME) csíkszeredai fiókszervezete múlt csütörtökön Péterváradon a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen, majd pénteken Dózsa hagyomány szerinti szülőfalujában, Dalnokon avatott emléktáblát az évforduló tiszteletére. Az alábbiakban a konferencián elhangzott előadásokat ígyegysztük tömören bemutatni. Párhuzamosak Egyed Akos, történész, akadémikus, a konferencia fővédnöke 1514–1562 című előadásában összehasonlította a parasztháborút az 1562-es és nagy székei felkeléssel, és megállapította: a két nagy történelmi formálómű eseménynek léteznek olyan közös vonásai, amelyek a székeleység korábbi történelmében gyökereznek.

Források szerint az 1562-es lázongást azok szították, akik korábban keresetek voltak. Az előadó Márki Sándor Dózsa György 1470–1514 című, 1913-ban megjelent munkájára hivatkozva kijelentette, Dózsa a székei szabadságot akarta kiterjeszteni egész Magyarországra.

Szűcs Jenő A ferenccs observancia és az 1514. évi parasztháború című, 1972-ben kiadott tanulmányára hivatkozva kifejtette, a székei modell alkalmazása fellelhető a parasztháború során. A két felkelés közötti következményei is hasonlóságokat mutatnak – füzte hozzá a történész.

C. Tóth Norbert történész, a Magyar Medievisztikai Kutatócsoport munkatársa a keresetek hadjárati kiharóitokról szóló vita eldöntéséhez nyújtott bizonyítékokat kutatásai alapján, valamint az 1514. márciusi országgyűlés határozatait ismertetve. Vázolta Bakócz Balázs történész írását hazatekintettel a pápai pápa kiharóitokról eldöntő időszak történésze. Hangsúlyozta a közhiedelemmel ellentétben Bakócznak semmi esélye nem volt a pápai cím elnyerésére. Ezt azért emelte ki, mert korábban a történészek azt hangsúlyozták, a keresetek háborút meghirdető pápai pápa magyarországi kiharóitéseinek vitáját csak a királyi tanácsban folytatták le, azon csak főurak, főpópok vehet részt, és Bakócz a pápaválasztási versengést ígygevezett kompenzálni a háború elterelésével. Ezzel szemben bizonyították, Magyarországon a pápa elfogadása nemcsak a királyi tanácsban, hanem az országgyűlésben is zajlott, a nemesség is beleegyezett a pápai pápa kiharóitesebe. Az országgyűlési kétféle vitát, a királyi tanács valószínűleg a várban, a nagyszámú nemesség a Rákos-mezőn tanácskoztak. Az egyeztetés írásban vagy követek útján történt a táblák között. Fontos szerepet játszott Telegdi István volt kincstartó, aki a nemesség szószólója volt a királyi tanácsban, közvetítette az országgyűlés eredményét. Szerinte a jobbjabokat nem kell hadba hívni, megpedig két ok miatt: nem tudnak hadakozni, másrészt következnek a tavaszi munkák. A vita végére lecsapórték Telegdi érvel. Bakócz érvelése kerekedett felül, valóban kompromisszum megoldás született. Az országgyűlés megteremtő a hadjárat katonai hátterét a parasztek bevonásával, a katonáknak nemesség részesítés hadba hívásával, a pénzügyi háttér biztosítására adott is kivetekét, beszedésére nem került sor a parasztháború kitörése miatt. Felvetődött a kérdés, miért fogadták el a pápát? Április elején az akkor általuk tudott hadi helyzet ezt megindokolta, két hét múlva jutott csak el a hír, hogy a szultán nem Magyarországot, hanem a perzsa sah ellen indít. Akkor már ott voltak a jobbjabok, s a keresetek háború lefújásakor őket csak egy helyre lehetett irányítani, a Temesközbe, hiszen Berszoly Péter horvát-szlavon-dalmát bán, vesprémi püspök, valamint Szapolyai János erdélyi vajda uralta a helyzetet, csak a Temesköz volt kétséges, a déli határ a törökök veszélyezteték. Nem a parasztháború hozadéka Mohács

Neuman Tibor történész, az MTA Történettudományi Intézetének főmunkatársa Szapolyai János erdélyi vajdaságot (1510–1526) mutatta be az újabb kutatások tükrében. A Dózsa-féle parasztháború előjátékait ismert Szapolyai előkelő családból származott. 1494-ben Magyarországot első szász királyi vajdái, az 1465-ben elnyert gróf cím megerősítésével egyfeljé fejedelmi státust jelentett. Szapolyai János erdélyi vajda révén királyi várt csörgedezett, a magyar és a lengyel király sógora volt. 1514-ben fiatal, de katonailag tapasztalt főúr. Május-júniusban bulgáriai fosztogató hadjáraton vett részt, seregében szász, székei, erdélyi nemes hadak álltak össze, még jobbjabokat is besoroztatott. Dózsa levezérekésgál csatára nem került sor, a jól szervezett hadsereg láttán a kereszettek nagy része megfutamodott. Dózsa brutális kivégzése a korban megszokott volt az árulók számára, mondta az előadó, kijelentésért példaként támasztva alá.

A cél az elrettentés volt. Izzó koronával megkoronázták, az izzó trónra ültetés utólagos kitaláció. Hűsának egy részét megegették társával, testét négyfelé vágatták. Egy újonnan előkerült levelben a vajda anyja, Hedvig a fia tettéről büszkeséggel számolt be lányának, a lengyel királynénak, Borbálának. Népzsérűesség, politikai töket kövacsolt Szopulvai a parasztsereg leveréséből.

Azandóként állt arra is: tarthatatlan az az álláspont, hogy Szapolyai székeáldozaton tartotta távol magát a mohácsi csatától. Be kellett törnie török területre, hogy mögé kerüljön és megzavargja a szultáni sereg vonulását. Ugyanakkor hangszűlyözta, a Dózsa-féle parasztháború és a mohácsi vereség között nincs közvetlen kapcsolat. Nem volt nagy véráldozat, nem érte olyan veszteség a jobbgazságot, hogy a török elleni védekezésben megérezték volna. A szultánnak ötször akkora jódelme volt mint, mint a magyar királynak, csupán élt hadserege akkora volt mint akkorát a teljes Magyarország elő tudott teremteni. Dálnoki vitéz Dózsa?

Nagy Benedek ny. történelemtanár gondolatébresztőnek szánta előadását: Társadalmi deszolidarizáció vagy történelmi fátum? A mai társadalom meghasonulása készítette a témára, vallotta, s kijelentette: a múlt tanulmányozása nem oldja meg a problémát, hanem csak megmutatja, hogy ma nem is lehet másképp.

a két ország közötti különbség, hogy ma nem jelent meg egyetlen modern Dózsa sem.

Horváth Zita docens, a Miskolci Egyetem általános rektorhelyettese a parasztfelkelésnek a paraszti társadalomra való hatását elemezte. Pontosított: agyonszanyargatott paraszti társadalomról írtak korábban, mára már árnyaltabbá vált a kép, a gazdagodó mezővárosi parasztpolgárság megmozdulásait lehet leírni a történetek. Nem az elnyomás miatt tört ki először, hanem inkább a társadalmi differenciáltság során meggazdagodott parasztok éreztek úgy, hogy joggal csorbat szenvedtek. Ő is hangsúlyozta: 1514 és 1526 között nincs közvetlen kapcsolat.

Tóth Péter, a Miskolci Egyetem docense, a jászok történetének kutatója a háborúban részt nem vett jász jobbágyság helyzetét mutatta be a Dózsa-felkelés idején.

Tóth István, a szegedi Móra Ferenc Múzeum osztályvezetője Dózsa György és Szeged kapcsolatairól értekezett. Kijelentte: Márk Sándor nagyon jó történész volt, de a Dózsa-munkájához nagyon kevés okleveles adatot talált. Szeged nemhogy Dózsa mellé állt volna, miként írja, ellenkezőleg: védekezett ellene. Szapolyai innen indult az utolsó útjára. Dózsa fejét elküldték Szegedre, de hogy megérkezett-e, nem tudni. Szegeden utaz, Iskola őri emléket, utóbbin 1957-ben állított dombrórnál. Juhász Gyula Dózsa feje című, 1957-ben verses kötetét szentelt 1957-ben Dózsa fejének a bástyára. Fehérvári Jánosnak az a szava: „Ezerévi, a tizenegykötés ástak... én hamisra szorítottam.” (Dózsa fején Szegeden volt).

Oláh-Gál Robert matematikus, a Sapientia adjunktusa bemutatta a fellelhető Dózsa-genealógiákat és Bolyai János feljegyzését Dózsa Györgyről. Sándor Imre és Kempelen Béla nyomán a makfalvi és uzsanai Dózsa család életfálját rajzolta meg.

Eszerint Dózsa György nagyapja és apja Dálnokon élt, Dózsa unokatestvérének leszármazottjai alapították meg a makfalvi, illetve magyarországi, uzsanpiti ágat. A matematikus kitér arra is, hogy Bolyai János 1848. december 30-án a General Kommandóhoz írt levelében említi a parasztszéret: akit „borzasztóbbnál borzasztóbb marha-módra” megöltek.

A vezér alakja, a Magyar Nemzeti Galéria tudományos főigazgató-helyettese Keressük Dózsaát – Dózsa alakja a magyar képzőművészetben című előadásában a vezérről alkotott festmények, szobrok, plakettek, bélyegek, pénzéket sorozta. A mű első rajzok negatív szerepeiként jelent meg, Madarász Viktoról ez megváltozott, sőt, a lázadó, nemzeti ellenállás megjelenítőjeként szerepelt. Jelenléte Romániában is kimutatható. Bíró Béla, a Sapientia professzora a szépirodalomban fellelhető Dózsa-mítoszokról rajzolt képet. 81 kőtemény jelent meg az 500 éves születési évfordulójú, akkor is sok, azóta is, reménytelenül az összes számbavelelt, mondotta. Taurinus 1519-ben megjelent latin nyelvű, Keresztes háború, avagy a keresztesek rabzsolgaháborúja (Stauromachia) című munkája talán az első programzszerű performansz. A mindenkor demokratikus törekvések mítikus megjelenítését szolgálta alakja. Petőfi A nép nevében című verseben tovább mossa, költészetében válik a politikai mítológia elemévé, majd Ady Dózsa György ukójaká című verse folytatja a sort. A román politikum is átveszi, és kisajátítja Dózsaát. Újjában a Dózsa-motívumot a szélsőbal- és szélsőjobb használja.

Tapodi Zsuzsanna Mónika, a Sapientia docense Dózsa alakját elevenítette fel több magyar epikai műből. Csutak Judit, a Márton Áron Gimnázium magyartanára Juhász Ferenc A tékozló ország című Dózsa-eposzát elemezte. Tüdös S. Kinga sepiességutgyörgyi művészettörténész a magyar nemzeti levéltár Országos Levéltárának gyűjteményében található két, a XVI. század folyamán székeleknek adományozott címeres levelet mutatott be.

Kortársak Hegyi Géza, az Erdélyi Múzeum-egyesület kolozsvári kutatója az erdélyi jobbágyterhek helyzetét ismertette a 15–16. század fordulóján az erdélyi káptalan anyagából kimutathatóan. B

Század történelméről az erdélyi kaptalan aranybátor kíméletlenül: D. Gáza Dezső történész, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem gyergyószentmiklósi docense Dózsa György kortársát, Gyergyói Lázár Andrást mutatta be, levonva a következtetést: életpályájuk

során valószínűleg nem találkoztak. Balogh László, a Sapientia csíkszeredai főkönyvtárosa három Dózsa-dráma ismertetésére vállalkozott. Hevesi Sándor 1541 című, 1921-ben megjelent drámájából emelte ki Dózsa alakját, és érintette Jókai Mór, valamint

Móricz Zsigmond befejezetlen művét. Tévhitek Az előadásokat követő viták során elhangzott: a Dózsáról szóló legendák jók, azokat össze kell gyűjteni, de a történelemtudományban nincs helyük. Ilyen

szempontból nagy kárt okozott Márki Sándor munkája, továbbá Eötvös József (Magyarország 1514-ben) és Nemeskürty István (Krónika Dózsa György tetteiről) regénye. Eötvös saját kora paraszti társadalomát vetítette le, de a középkorban nem úgy állt a helyzet. Szövegzetek, a keresztelkedő seregében voltak nemesek is, sokan a gazdag mezővárosok marhapásztorai, tehetősebb polgárai közül kerültek ki.

A paraszton nek az elnyomás ellen lázadtak, sok esetben nem a nemesséssel szembeni gazdasági különbségek határozták. Nagy gazdasági különbségek alakultak ki a paraszti társadalomban, olyan is volt, hogy egyiknek ötvöszner nagyobb értékű áru kellett fizetnie, mint a másiknak. A jobbágy elkötözött, ha talált megfélemlő földesurat, a kisemes nem tudott addigvedményt biztosítani. Összegzésenként a szervező Balázs Lajos, az EMEK szakszerveleti főnökának elnöke a konferencia legnagyobb hozadékának azt nevezte, hogy a human tudományok összefogásával tudtak Dózsaórl értekezni. Hozzátette: az anyagok megjelennek lútdban, Balázs Lajos felhívást intézett a dalnokakhoz: gyűjtsék össze a faluban a Dózsaórl szólo legendákat, történeteket, hogy azok megmaradjanak az utókor számára.